

28 Şubat'ın Kalıcı Hedefi Halkın Umudunu Kırmaktır!

Haksöz

Resmen ilan edilmiş bir darbe yapmaksızın ülkede darbe koşullarını hakim kılma operasyonu demek olan 28 Şubat üçüncü yılını doldurdu. Üç yıllık süreç asıl itibariyle yetmiş küsur yıllık sürecin ivme kazandırılmış bir parçası. Ne yenilik, ne orijinallik; her şey eski usul devam etmekte, devam ettirilmeye gayret edilmekte. Çözumsuzluğu genetik bir hastalık gibi bünyesinde taşıyan düzen sürekli fasit bir daire etrafında dönmekte; toplum ise kuşatıldığı bu çember içinde bunaldıkça bunalmakta. Öncelikli olarak sorumluluk sahibi muhalif unsurlar eliyle gerçekleştirilmesi gereken çabaların cılız kalması ve toplumun mahkum edildiği bu çemberin aşılması yönünde köklü ve istikrarlı bir irade ortaya konulamaması bunalımı derinleştiriyor. Ezilmiş, sindirilmiş, geleceğe güveni olmayan bir toplum hali ile karşı karşıyayız.

28 Şubat'ın üç yıl sonunda ortaya koyduğu tablo her açıdan iç karartıcı. İktidarlarını ne pahasına olursa olsun sürdürme telaşındaki bir avuç mütegalibe dışında toplumun tüm kesimleri endişe, sıkıntı ve korku içinde. On yıllardır zaten halkın geniş kesimlerinin inançlarıyla, özlemleriyle ve menfaatleriyle köklü bir çelişki içinde olan kurulu düzen son süreçte çelişkiyi amansız bir savaşa dönüştürmüş durumda.

Siyaset tükenmiş, bütünüyle askeri ve sivil bürokrasinin oyuncağı haline gelmiş halde. Yargı mekanizması her geçen gün biraz daha despotik keyfiliğin tehlikeli, denetimsiz ve adeta tabulaştırılan bir saldırı aracı mahiyetini kazanmakta. Sivil toplum kuruluşlarının zaten son derece kısıtlı faaliyet alanları giderek daha fazla daraltılmakta ve daha tehlikelisi sivil toplum düpedüz resmleştirilmekte. Ekonomi alanında yöneticiler ile tekeller arasında tam bir al gülüm ver gülüm işleyişi tesis edilmiş görünmekte, alınan kararlar ve uygulanan politikalar bir avuç harami dışında bütün halkı istikrarlı biçimde yoksullaştırmakta, sefaletle sürüklemekte.

Toplumda Karamsarlık ve Çaresizlik Duygusu Hakim Kılınmakta!

Tablonun en vahim tarafı ise halkın umutsuzluğu. Türkiye toplumu geleceğe güvenle, umutla değil, korku ve endişeyle bakıyor. Toplumun en dinamik kesimleri dahi sindirilmiş, susturulmuş halde. Toplumda genel anlamda kendini önemsiz görme, kendini değersiz görme psikolojisi hakim. Yılgınlık psikolojisi toplumu oluşturan bireyler arasında zayıflık ve çaresizlik şeklinde yer ediniyor. Tek tek bireylerin zihinlerinde 'neyi değiştirebilirim ki?' şeklindeki karamsar sorular bir müddet sonra 'nasılsa birşey değişmiyor!' şeklindeki umutsuz yargıya dönüşüyor.

Kısacası gerek fiili uygulamayla, gerekse de tehdit ve ima yoluyla 28 Şubat sürecinde sergilenen otoriter şiddet toplumu sindirme yönünde epeyce mesafe almış durumda. Bahsedilen olgunun sadece düzenin irticai şeklinde vASFettiği ve öncelikli hedef olarak belirlediği kesimlerle sınırlı kalmayıp, tüm toplumu kuşatmış olmasını da gözden kaçırmamak gerekir. Bunun anlamı şu: Otoriter tahammülsüzlük sadece ilk hedef aldığı kesimleri susturmakla yetinmemekte, bir müddet sonra toplumda mutlak bir suskunluğu hakim kılmaya yönelmektedir.

Bundan yaklaşık üç dört yıl öncesine gidecek olursak halk ve aydınlar arasında ülkede artık askeri darbelerin gerçekleşmeyeceğine dair iyimser bir anlayışın yaygınlık kazandığı hatırlanacaktır. Uzun, oldukça uzun süren 12 Eylül heyulasının izlerinin kapanmaya başladığı

bir vasatta çeşitli toplumsal kesimlerin bu konu üzerinde neredeyse konsensusa vardığı düşünülmekteydi. Farklı kesimlerden insanlar belki inanarak, belki de yalnızca bundan sonra böyle olmasını istediklerini izhar etmek için yüksek sesle "Türkiye'de darbeler dönemi artık kapanmıştır!" yargısını seslendirmektedirler. Ama olgularla örtüşmeyen iyimserlik fazla bir anlam ifade etmiyor. Düzenle temelli bir hesaplaşmayı göze almadan sadece görünür birtakım siyasi şartların değişmesi üzerine bina edilen konsensus bir anda yerle bir oluverdi. Ve ne enteresandır ki daha önce darbeler döneminin artık ebediyyen kapandığını varsayan, her ne gerekçe ile olursa olsun darbelere karşı olduklarını sanan kesimlerin de alkışları arasında 28 Şubat geldi.

Ortada ilk bakışta hemen göze çarpacak ölçüde şaşırtıcı bir durum olduğu açık. Bunun nasıl mümkün olabildiğine ilişkin çeşitli sebepler üzerinde durulabilir. 28 Şubat'a alkış tutan kesimlerin genelde darbe olgusuna karşı geliştirdikleri tavrın zaten ne kadar içtutarlılık taşıdığı; bu kesimlerin hangi manipölasyonlarla darbe tezgahına malzeme kıldıkları; 28 Şubat'ın seleflerinden farklı olarak ilan edilmiş bir darbe olmamasının vicdan rahatlatmaya katkısı ve hepsi bir yana 'dün dündür, bugün bugün!' zihniyetinin Türkiye'de sadece devletin değil, toplumun da hakim zihniyetini yansıtmakta oluşu sözkonusu şaşırtıcı görüntüyü açıklamaya katkı sağlayabilir.

Bununla birlikte burada asıl dikkat çekmek istediğimiz husus içtenlikle veya moda gereği darbeler döneminin artık kapandığının varsayıldığı bir ortamda gerçekleşen 28 Şubat'ın toplumu tümüyle sindirmiş olması. Darbenin öncelikli hedefi olan kesimler üzerinde doğrudan baskı ve şiddet uygulamaları aracılığıyla tesis edilen bu hal, diğer kesimler üzerinde ise dolaylı yollarla gerçekleştirilmiştir. Bundan böyle sisteme tanımlanmış çerçeve dışında müdahalenin sözkonusu olamayacağı ve belli güç odaklarının dayatmaları neticesinde toplumu şekillendirme döneminin sona erdiğinin varsayıldığı bir ortamda çıkıp gelen darbe toplumu güçsüzlüğünün, çaresizliğinin farkına vardırır.

Despotizm Toplumu Suskunluğa İtıyor!

Görünür hedefleri açısından 28 Şubat'la aynı mentaliteyi paylaşan kesimler açısından dahi bu farkına varma hali bir sendrom şeklinde ortaya çıkmakta ve 28 Şubat'ın kalıcı görüntüler arz etmesiyle daha da koyulaşmaktadır. Önceki darbelerde toplum belki fiziken çok daha ağır şiddet uygulamalarıyla karşılaşmış olsa dahi darbe döneminin geçici olduğu kanaati ve darbecilerin de bunu teyid eden tutumları toplumu arızı bir durum ile karşı karşıya olunduğu düşüncesine sevk etmekteydi. Varsayılan şuydu: Olağanüstü bir durum söz konusu idi ve bir müddet sonra bitecekti! 28 Şubat ise klasik tipte bir darbe olmadığı için bir müddet sonra geri çekileceğine dair bir işaret de görülmemekte, bilakis her fırsatta sürdürüleceğinin, sürdürülmesi gerektiğinin altı çizilmekte. Bu da toplumun zayıflık, edilgenlik, çaresizlik algısını ağırlaştırmakta.

Üniversitelerin, sendikaların, sivil toplum kuruluşlarının seslerinin soluklarının çıkmaması bu sendromdan kaynaklanmaktadır. 18 Nisan seçimlerinin çok partili dönemin belki de en coşkusu, hareketsiz seçimi olması da bunun sonucudur. Meclis'in ve Meclis çatısı altında yer alan partilerin herhangi bir siyasi fonksiyon icra etmekten uzak kurumlar olarak algılanmasının da nedeni budur. Sorunların alabildiğine arttığı, dayanılmaz boyutlara ulaştığı bir ortamda bunca sessizlik!

Doğal, çünkü halk arasında herşeyin hiç değişmeden aynen süreceği kanaati o kadar güçlenmiş bir halde ki! En sıradan en doğal toplumsal talepler açısından dahi gerçekleşebilme, gerçekleştirebilme ümidi müthiş azalmış halde. Kısacası 28 Şubat'ın muhalefeti bastırma siyasetinin aşama aşama tüm toplumu bastırmaya dönüştüğü söylenebilir. Bir anlamda egemenlerin düzen dışı, devrimci unsurlara karşı yürüttüğü vahşi baskı ve sindirme siyasetinin düzen içine yansıyan boyutları olarak da görülebilir bu durum.

Sağlıklı bir toplum yapısına son derece ters, tam bir maraz hali olan bu durum elbette egemenler açısından kaygıyla değil, memnuniyetle karşılanıyor. Amaç zaten suskun, boyun eğen bir toplum oluşturmaktır. Ne ülkesinin ne de kendisinin geleceğine karar verme noktasında ısrarlı hiçbir talep peşinde olmayan, toplumsal talep ileri sürmeyi aşırı ve gereksiz risklerle dolu bir siyasallaşma olarak algılayan, 'iş'i' tümüyle yukarıdakilere, herşeyi en ince ayrıntısına kadar planlama ve uygulama araçlarına ve yetkisine sahip devletin kurumlarına, kısacası askeri ve sivil bürokrasiye havale eden bir toplum yapısı her zaman egemenlerin hedefi olmuştur.

Yine gözardı edilmemesi gereken bir husus da 12 Eylül'le birlikte uygulanmaya başlanan fakat sonraki dönemde kesintiye uğrayan depolitizasyon siyasetinin yan araçlarını malum süreçte devletin çok daha etkili biçimde devreye sokmuş olmasıdır. Bir taraftan siyaset tümüyle kuşatılmakta ve siyaset yoluyla hiçbir şeyin değiştirilemeyeceği inancı yaygınlaştırılmaktadır. Diğer taraftan ise meşgul etme politikası doğrultusunda halk hem hergün biraz daha zorlaşan bir ekmek kavgasına mahkum kılınmakta; hem de en başta medya aracılığıyla yozlaştırılmaya çalışılmaktadır. Devlet spor, magazin, müzik, eğlence, loto, toto gibi dolaylı hegomonik araçları vasıtasıyla toplumu açıkça uyuşturmaktadır.

Düzenin İstikrar Formülü: Soygun, Talan ve Hukuksuzluğun Kurumsallaşması

Egemenler baskı, şiddet ve diğer araçlarla bastırdıkları ve denetim altına aldıkları toplumun kuşatılmışlığını her fırsatta belirginleştiren adımlar atmaktadırlar. Cumhurbaşkanlığı tartışmalarından özelleştirme talanına kadar ilk bakışta birbiriyle ilgisiz ve birbirinden farklı zeminlerde gerçekleştiği gözükken her konu özünde aynı kuşatma ve teslim alma politikasının yansımalarıdır. İsmi ve kişiliğiyle mevcut düzenin 'böylece sürüp gideceğinin' simgesi haline gelmiş bir Süleyman Demirel'in ne yapıp edip Köşk'te tutulmasına dair hummalı gayretler zaten bir hayli bozuk olan toplum sağlığını feci şekilde tahrip etmektedir. Toplumun kendine güveni ve geleceğe dair umudu türlü politikalarla egemenlerce statüko sarmalında adeta boğulmaktadır. Bu operasyonlar ise hep istikrar adı altında haklılaştırılmaya, kabullendirilmeye çalışılmakta. Ve tüm engellere rağmen Demirel'i Köşk'te kalıcı kılmaya dair girişimler bu operasyonlar zincirinin en önemli halkasını teşkil etmektedir.

Statükonun aynen sürdürülmesine yönelik politikaların son günlerde uç verdiği bir başka konu özelleştirme uygulamaları. Özelleştirme adı altında kamu mallarının medya tekellerinin de dahil olduğu çevrelere peşkeş çekilmesi artık kanıksanır uygulamalardan sayılıyor. Kanıksama arttıkça da soygun ve talan düzeni daha bir rahatlıyor, pervasızlaşıyor. Toplumsal muhalefet kanallarının bastırılması ve daha vahimi olan biten rezilliklere karşı toplumun 'nasılsa bir şey yapılamaz' şeklinde belirginleşen çaresizlik duygusu nedeniyle egemenler adeta köpeksiz köyde değneksiz dolaşmanın rahatlığı içindeler.

Yargı alanında da aynı rahatlık göze çarpmakta. İnanılmaz hukuk skandalları yaşanmakta her gün. Yaşanan tam anlamıyla 28 Şubat hukuk(suzluğ)u. Eğer zanlı irtica ile suçlanıyorsa ne yapıp edip mahkum ettirme gayreti had safhaya varmış durumda. 163. maddenin kaldırılmasının ardından imdada yetişen 312. maddenin uygulanmasına ilişkin hukuksuzluklar ciltler dolusu kitap olabilecek boyutlara ulaştı bile. Devlete, sisteme yönelik eleştiri içeren konuşmalar ve yayınların 'halkı kin ve düşmanlığa alanan tahrik etmek' gibi saçma sapan bir isnada dayanılarak mahkum ettirilmesi artık sıradanlaştı. Uygulamanın garipliğini anlamak için Haksöz'ün en son geçen sayıda olduğu gibi toplatılmasına gerekçe gösterilen yazılara göz atmak yeter. Yine Mücadele dergisi yazarı Ramazan Yılmaz'ın önce silahlı örgüt üyeliğinden gözaltına alınıp sonra 312. maddeden cezalandırılması da, bir müddet evvel bir televizyon programında Adalet Bakanı H. Sami Türk'ün 312. maddeyi 'biraz zorlamayla' uyguladıkları itirafını doğrulayan örneklerden.

Son günlerde ortaya çıkan Hizbulvahşet vesilesi de 28 Şubat hukuksuzluğunun dizginsizleşmesine bahane edilmekte. Fırsatı ganimet bilen düzen güçleri bu konuyu gerekçe göstererek Anadolu'nun pek çok bölgesinde islami faaliyetleriyle tanınan kişi ve çevreler üzerinde terör estirmekteler. Karamürsel'de öğretmenlik yapan şair Bünyamin Doğruer ve arkadaşlarının tutuklanmaları bu durumun bir örneğidir. Aynı şekilde yöntem olarak şiddete karşı oldukları on yıllardır bilinen Hizbut Tahrir mensuplarının terör örgütü oluşturmak suçlamasıyla Ankara DGM tarafından tutuklanmaları da bir başka örnektir.

Düzenin 28 Şubat sürecinde hukuku paspas etmesine dair görüntüler özellikle islami kimliğinden dolayı yargılanan kişi veya kuruluşlara ilişkin olarak netlik kazanmakla beraber sadece bu kesimle sınırlı kalmamıştır. Zaten hukuk tanımazlık kurumsallaştığında halkın tümünü tehdit eden bir nitelik kazanması kaçınılmazdır. Bunun yakın örneklerini geçtiğimiz günlerde sonuçlanan ve adeta katliamcılar ödüllendiren Gazi Mahallesi katliamı davasında gördük. Susurluk davasında adım adım görmekteyiz. Aynı şekilde gerek HADEP'li yöneticilerin mahkumiyetleriyle sonuçlanan dava, gerekse de aynı partiye mensup belediye başkanlarının soyut suçlamalarla gözaltına alınmaları ve ardından tutuklanmaları somut göstergelerdir. Bu manzaralar statükonun, gerektiğinde her türlü zorbalığa başvurulmak suretiyle halka nefes aldırmaksızın sürdürülme gayretlerinin kurumsallaştırılması manzaralarıdır.

Vitrinlik Malzeme ve Sahici Muhalefet Olma Zorunluluğu

Ve tüm bu çirkin manzaraya karşı adeta ortaoyununu andıran girişimler de sahneden eksik edilmemektedir. Gidişatı düzeltmeye yönelik olarak bir şeyler 'yapılıyormuş gibi' yapılmaktadır. İşkencenin ayyuka çıktığı bir ülkede saygıdeğer parlamenterlerimiz bir karakolda işkence aletine rastlamanın 'şokunu' günlerdir kamuoyuyla paylaşmaktadırlar. Konu o kadar yüzeysel bir zeminde tartışılmaktadır ki, ister istemez bir şeyler yapılyormuş görüntüsü altında asıl amacın bu ülkede işkencenin sistematik ve yoğun bir devlet politikası olduğu gerçeğini gizlemek olduğu kuşkusuz aklı gelmektedir. Gözaltına alınıp da işkence görmeyenin istisna sayıldığı, sayısız insanın işkence sonucunda öldüğü ve sakat kaldığı, işkence aletlerinin resmen ithal edildiği bir ülkede Küçükköy Karakolu'nda ele geçirilen Filistin askısında kullanılan bir sopa tartışması doğrusu hiç de ciddiyet arzetmemektedir. Bırakalım bugüne kadar resmi belgelere yansıyan binlerce delilin şahitliğini, sırf sokaklarda onlarca kameranın ve binlerce kişinin gözleri önünde gösterici toplulukların maruz kaldığı polis şiddeti gözönüne alındığında dahi, hiçbir kayıt olmaksızın gözaltına alınmış insanların gözden uzak mekanlarda nelerle karşılaştığını tahmin etmek bunca zor olmasa gerekirdi.

Samimiyetsizlik, yönlendirme ve saptırma her düzlemde belirgindir. Her konu her tartışma asıl boyutlarından ve içeriğinden soyutlanmaktadır. 'Olması gereken nedir?' ya da 'halkın talebi ne?' soruları bütünüyle bir kenara bırakılmakta ve toplumsal sorunlar Avrupa Birliği düzlemine sıkıştırılarak gerçek mahiyetinden koparılmaktadır. Düzen adeta baskıcı karakterini bir şantaj malzemesi şeklinde kullanmakta ve tahakkümü altında tuttuğu toplum kesimlerine baskı yapmama karşılığında Avrupa Birliği'nden bir şeyler koparma hesabı yapmaktadır. Fazilet Partisi'nin kapatılma senaryolarından HADEP'li belediye başkanlarının tutuklanmalarına kadar her konuda bu 'ticari' mantık devreye sokulmaktadır. İşin vahim tarafı düzenin mağdur ettiği kesimler de uzun erimde kendi varlıklarını anlamsız kılacak bu mantığı benimsemiş görünmektedirler. Avrupa Birliği'nden beklenen destek kimi muhalif çevrelerde son bir umutla kendisine uzanılan can simidi şeklinde algılanmaktadır. Hiç şüphesiz 'yapmayın, sonra elalem ne der!' söylemi bir müddet sonra muhalefet olgusunu da vitrin malzemesine dönüştürme tehlikesi içermektedir.

Halbuki düzenin boyunduruğu altında bunalan halkın ihtiyacı vitrin malzemesi değil, sahici bir muhalefettir. Göstermelik birtakım değişikliklerle avunan ve oyalanan değil, sorunların

temelini oluşturan düzeni gerçek kimliği ve boyutlarıyla tanımlayıp, tavır alabilen bir muhalefet. Egemenlerin siparişlerine uygun olarak İşlam'ı kendisine uyduran değil, kendisini İşlam'a uyduran bir muhalefet. Karşımızda sadece müslümanları değil, İşlam'ı da belirleme, İşlam'a da hat çizme iddiasında bir düzen olduğunun bilincinde olmalıyız. Din ve devlet işlerinin ayrı tutulması anlayışını genelde baskıcı bir yok saymaya dönüştürdüğü halde gerek gördüğünde baş rt s nden kurbanaya kadar her konuya el atan totaliter bir zihniyet söz konusu. O kadar ki en son Van'da polisle çatışmada öldürülen İlim grubu üyelerinin cenazelerinde de görüldüğü üzere, kimin dini törenle gömülüp kimin g m lmeyeceğine dahi karar verme yetkisini kendinde gören korkunç bir zihniyet bu. Bu zihniyeti tanımak sahici bir muhalif kimliği gerektiriyor. Tam da bu noktada, başlangıç olarak neye ve niçin muhalif olunduğunun belirginleştirilmesi bir zorunluluktur; üstelik yalnız siyasi değil, akidevi bir zorunluluktur da!

Haks z Dergisi Sayı: 108 - Mart 2000

Kaynak: 28 şubat'ın Kalıcı Hedefi Halkın Umudunu Kırmaktır! - Haks z